

God start i klasserommet

– den gode og inkluderende møteplass

En god start handler både om ny klasse og nytt skoleår, men også om oppstart av timen

«Når elevene starter om høsten, særlig i nye klasser, vil det være en form for sosialt vakuum i rommet. Vakuemet blir raskt fylt og blir til det en kan kalle elevkollektivet, som består av relasjoner, rutiner og normer. Dette vil komme på godt eller vondt – og ganske raskt.»

Janne Støen; Læringsmiljøsentret, UiS

Å være mentalt forberedt

“En god start handler mye om å bli kjent og skape trygghet for elevene.”

Kilde: Læringsmiljøsentret

God start setter en tydelig standard

Sett standarden allerede i første time, ved å:

- organisere klasserommet – unngå gruppeplassering i starten
- sett navneskilt til elevene på deres arbeidsplasser
- vær godt forberedt faglig og metodisk
- vær først i klasserommet
- stå ved døra og ta i mot hver elev ved å håndhilse og vis eleven plassen start timen i plenum og gå raskt til timens innhold
- la elevene arbeide individuelt og gi veiledning
- noen minutter før slutt: ta tilbake oppmerksomheten og oppsummer timen
- avslutte ved å forberede elevene på neste time
- gi ros dersom dette er troverdig

The Mental Set

*A Handbook for classroom management that works,
Robert Marzano (2005)*

En lærer kan ha godt etablerte regler og rutiner, og ha gode strategier for hvordan hun skal takle uro i klassen, men allikevel ikke få det helt til på en dårlig dag.

Det er menneskelig å være uopplagt, trøtt og irritabel, og i slike tilfeller vil man reagere annerledes enn man vanligvis gjør. På en slik dag kan det da være en god idé å bruke litt ekstra tid på de mentale forberedelsene, for å være bedre rustet til å håndtere eventuelle utfordringer.

Oversikt over hele rommet

En viktig del av den mentale tilstedeværelsen er å ha en oversikt over hele rommet, både fysisk og visuelt. Dette kan man oppnå ved å:

- bevege seg rundt i rommet
- ha blikkontakt med elevene og
- bevege seg mot elever som er opptatt med uønskede ting i timen

På denne måte viser læreren at hun har kontroll og oversikt over det som foregår, og signaliserer samtidig at hun er interessert i hva alle elevene i rommet holder på med.

Være forutseende

Proaktivitet er også en viktig del av "a mental set". Å forutse og forebygge utfordringer kan man gjøre ved å visualisere elevene i klassen og prøve å forestille seg hvordan de vil reagere i ulike situasjoner. Det blir da viktig å ha ekstra oppmerksomhet rettet mot de elevene man kan tenke seg vil trenge det, slik at man kan være forberedt og agere tidlig dersom noe oppstår.

Få kontroll over egne negative følelser

Mange lærere har opplevd å ha en elev i klassen sin som de synes det er vanskelig å like. Denne eleven minner en kanskje om en person en tidligere har hatt et dårlig forhold til, eller har en atferd som det er vanskelig for læreren å forholde seg til, det kan være frekke svar, ignorering av beskjeder og lignende.

I slike tilfeller mener Marzano man bør bruke teknikker for å bli bevisst og få kontroll over de negative følelsene. En måte å gjøre det på er å flytte fokus bort fra seg selv, og prøve å få en forståelse av hva elevens atferd kan henge sammen med. Det kan for eksempel være et uttrykk for mistriivsel, mangel på venner, konflikter utenfor skolen, vanskelige hjemmeforhold, dårlig kjemi med læreren osv.

Få kontroll over egne negative følelser

Læreren må forsøke å se seg selv og eleven «utenfra» for å kunne få en annen forståelse av hva dette dreier seg om. En god forståelse av disse sammenhengene vil i mange tilfeller hjelpe læreren til å takle situasjonen på en bedre måte, ved å endre noe i sin egen atferd som igjen kan føre til en endring hos eleven.

Selv om det til syvende og sist er handlingen utad som eleven ser og forholder seg til er det viktig for lærere nå bli bevisst sine tanker og følelser i ulike situasjoner, for derved å kunne møte alle elever på en likeverdig måte.

En god start på det nye skoleåret – 10 prinsipper

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (Nafo) og Fagbogforlaget/Hugin og Munin

1. Lær elevene å kjenne

Lær elevene å kjenne og bygg videre på forskunnskapene deres. For at alle elever skal få utfordringer tilpasset sine behov og forutsetninger, må lærerne kjenne elevene sine godt. Lærere trenger informasjon om elevenes skolebakgrunn, språkferdigheter, interesser og planer. Det er viktig å anerkjenne de erfaringene og ressursene elevene har, og ta utgangspunkt i dem i undervisningen.

Tips:

- Navnelek
- JEG-stjerne
- Speeddating

2. Ta i bruk elevenes (fler)språklige ressurser

Språk er det viktigste redskap vi har til å formidle og motta kunnskap om verden. Vi lærer best på et språk vi forstår og derfor er det viktig å ta vare på og videreutvikle elevenes språkrepertoar. Morsmålet er dessuten viktig for elevenes identitet. Å anerkjenne og støtte opp om flerspråklighet vil gi elevene en opplevelse av at deres erfaringer er verdifulle, noe som igjen vil virke positivt inn på elevenes motivasjon.

Tips:

- Språkbiografi
- Språk og statistikk

3. Høye forventninger og refleksjon rundt egen læring

Refleksjon om egen læring hjelper elevene til å bli stadig mer selvregulert og til å kunne ta en aktiv rolle i sin egen læringsprogresjon. Men den må alltid tilpasses både fag og elevens utgangspunkt. Det er sammenheng mellom lærernes forventninger og elevenes læring. Elevene kan miste motivasjonen dersom språket, lærestoffet og oppgavene blir for enkle. For mye forenkling kan også føre til at elevene ikke utvikler et språk som gjør dem i stand til å uttrykke seg faglig. Det er imidlertid viktig at elevene får god språklig og faglig støtte.

Tips:

- Bodymap

Lenke til tips:

<https://magasin.fagbokforlaget.no/artikler/24/8/2020/en-god-start-pa-det-nye-skoleareet>

4. Pass på at målene for undervisningen er forståelig for alle

Det er viktig å forsikre seg om at elevene forstår hva som forventes av dem, hvordan de kan gripe an læringsoppgaver og hvilke mål de skal strekke seg mot. Undervisningen blir mer meningsfull og motiverende dersom elevene forstår hva de skal lære. Det er en fordel om tospråklig lærer kan oversette læringsmål slik at både elever og foreldre/foresatte får god forståelse for hensikten med undervisningen.

→

Tips:

- Visualisering
- Samtale om mål
- Medvirkning i utarbeidelse av mål

5. Skap forståelse gjennom aktiviteter og bruk av konkreter

Bruk av konkreter og demonstrasjoner i undervisningen gjør det lettere for elever å aktivere sine forkunnskaper, lære nye fagbegreper og nytt fagstoff. Aktiviteter og utflukter er gode utgangspunkt for å lære både språk og fag. Lærere bør arbeide bevisst for å utvide elevenes begrepsforståelse og ordforråd ved å sette ord på aktiviteter og gjenstander.

→

Tips:

- Konkretiseringer
- Lek
- Fysisk aktivitet
- Utendørs

Lenke til tips:

<https://magasin.fagbokforlaget.no/artikler/24/8/2020/en-god-start-pa-det-nye-skolearet>

6. Sørg for at alle elever får delta i faglige samtaler

I samtaler kan elevene få oppøvd ulike muntlige ferdigheter som å lytte, stille spørsmål, argumentere og gi uttrykk for vurdering. Samtaler med en tydelig faglig hensikt hjelper elevene til å opparbeide seg et fagspråk i de enkelte fag. Det ligger et stort potensial for språklæring i utforskende samtaler med åpne spørsmål hvor elevene får komme til orde.

Tips:

- Samtalesirkel
- Cafèdialog
- IGP

7. Knytt sammen muntlige og skriftlige aktiviteter

Å lære og lese og skrive på et andrespråk

Muntlige ferdigheter er grunnlaget for lesing og skriving både i den første lese- og skriveopplæringen og når man skal lære seg å lese og skrive på et nytt språk. Elever som skal lære å lese og skrive på et andrespråk, må arbeide parallelt med å tilegne seg muntlige og skriftlige ferdigheter fordi de ikke har det samme grunnlaget i muntlig språk som når en lærer å lese og skrive på morsmålet sitt. Arbeid med å bygge opp ordforråd, med språkets strukturer og med å knytte lyd til bokstav er sentralt for elever som er i ferd med å lære seg norsk

Tips:

- Begrepsbok
- Klassedekor

Arbeid med innhold og struktur

Varierte muntlige og skriftlige aktiviteter knyttet til et tema gir elevene flere muligheter til å delta aktivt i undervisningen og kan bidra til en dypere forståelse av fagstoffet. I arbeid med fag er det sentralt at elevene blir kjent med ulike teksttyper, både muntlig og skriftlig. Gjennom aktiv bruk av modelltekster og samtaler omkring tekst får elevene støtte til å produsere egne tekster.

Tips:

- Modelltekster
- Skriverammer
- VØL-skjema

Lenke til tips:

<https://magasin.fagbokforlaget.no/artikler/24/8/2020/en-god-start-pa-det-nye-skolearet>

8. Legg til rette for langvarig og systematisk arbeid med ord og begreper i alle fag

Arbeid med ord og begreper er viktig for alle elever, men spesielt for elever med norsk som andrespråk. Det er vesentlig at lærere i fellesskap tar ansvar for elevenes språk- og fagutvikling. Om elever får arbeide med ord, begreper og språklige strukturer i alle fag og på tvers av fag, vil de raskere både få god språkkompetanse og nå faglige mål.

Tips:

- Bodymap
- Klassesdekor

9. Gi elevene strategier for læring og evaluering

Skap situasjoner der elevene forholder seg bevisst til egen læring, hvilke læringsstrategier de bruker og når de bruker ulike strategier.

Tips:

- Elevsamtaler
- Skjema for egenvurdering
- Sjekkliste

10. La alle elever få delta i faglige og sosiale aktiviteter

Alle elever, uavhengig av forutsetninger, skal få delta i klassens og skolens aktiviteter. Det har stor betydning for elevers trivsel, læringsutbytte og språkutvikling. For eksempel er det viktig at det legges til rette for at elever i med funksjonsnedsettelse får delta i utflukter og idrettsdager.

Tips:

- Samtale om styrker ved mangfold og ulikheter

Lenke til tips:

<https://magasin.fagbokforlaget.no/artikler/24/8/2020/en-god-start-pa-det-nye-skolearet>

10 tips til en stressfri skolestart

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

1 GJØRELISTER

Gjørelister er det perfekte hjelpemiddel for å få oversikt og huske ting som må gjøres

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

2 MERKELAPPER

Ved å merke hvor tingene i klasserommet har sin plass vil elevene ta mer ansvar for å holde orden

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

3 EKSTRAUTSTYR

Få oversikt over hva klassen trenger av utstyr og legg inn en egen bestilling hos ledelsen

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

4 BOKFORSIDER

Ved å ordne elevenes bøker med egne, unike forsider i hvert fag blir det lett å holde orden

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

5 NAVNELAPPER

Bruk av navnelapper skaper en følelse av tilhørighet og identitet i klasserommet

10 tips til en stressfri skolestart

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

6 AKTIVITETER

Godt planlagte aktiviteter gir læreren mulighet til å bli kjent med elevene raskt

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

7 GODE RUTINER

Gode rutiner gir forutsigbarhet for elevene, og bidrar til å minimere forstyrrelser

Hvilken rutine ønsker du å ha på starten av dagen?
Hvordan skal de stille opp?
Hvordan signaliserer elevene at de trenger hjelp?
Hvordan signaliserer du at elevene skal få en beskjed?
Hvordan ønsker du at de skal arbeide?
- individuelt/par/grupper
Hvordan fordeles klasseromsjobbene?
Hva forventes av elevene sosialt?
Hvordan avsluttes dagen?

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

8 KLASSEDEKOR

Visuell klasseromsdekor hjelper elevene med å forstå og huske informasjon bedre

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

9 PLANLEGGER

En digital lærerplanlegger gir deg uendelige muligheter til å printe akkurat det du trenger

10 TIPS TIL STRESSFRI SKOLESTART

10 KURS/BØKER

Prioriter et onlinekurs eller gå til innkjøp av en fagbok som kan gi deg ny inspirasjon